

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista sekä laeiksi kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista. Tämän lain mukaisesti kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin pysyvästi lainsäädännöstä poiketen vuoden 2016 tasolle ja tämän lisäksi kansaneläkeindeksiä alennettaisiin 0,85 prosentilla.

Muutos koskisi kansaneläkkeitä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Tällaisia muita etuuksia ovat muun muassa vammaisetuudet, rintamalisät, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki sekä lapsikorotus. Muutos koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa. Esitykseen sisältyy myös ehdotus toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta, jonka mukaisesti toimeentulotuen perusosan määrän korottamisella turvataan se, että toimeentulotuen perusosan taso nousee pysyvän lainsäädännön määräämän tasokorotuksen mukaisesti.

Ehdotettu indeksitarkistuksia koskeva muutos on tarkoitettu pysyväksi eikä sitä kompensoitaisi muutosta seuraavissa kansaneläkeindeksin tarkistuksissa. Kansaneläkeindeksistä annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi pysyvästi siten, että kansaneläkeindeksin laskemisessa käytettyä jakajaa muutetaan vastaamaan ehdotettua muutosta. Ehdotetuilla muutoksilla pannaan toimeen valtioneuvoston julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2017—2020.

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Kansaneläkeindeksin laskemisessa käytettävää jakajaa koskeva muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan kuitenkin vasta 1 päivänä tammikuuta 2018.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
Sisällys.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 Nykytila.....	3
2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	4
3 Esityksen vaikutukset.....	5
4 Asian valmistelu.....	6
5 Riippuvuus muista esityksistä.....	6
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	7
1 Lakiehdotusten perustelut.....	7
1.1 Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista....	7
1.2 Laki kansaneläkeindeksistä.....	7
1.3 Laki toimeentulotuesta.....	7
2 Voimaantulo.....	7
3 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	7
Lakiehdotukset.....	9
1. Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista.9	
2. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	10
3. Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	11
Liite.....	12
Rinnakkaistekstit.....	12
2. Laki kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta.....	12
3. Laki toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta.....	13

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Kansaneläkeindeksistä säädetään kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001; KE-indeksilaki). KE-indeksilain mukaan kansaneläkelain mukaiset etuudet ja niiden määräytymisperusteet on sidottu hintatason muutoksiin. Rahamäärät tarkistetaan kunkin vuoden alusta samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut siitä kansaneläkeindeksin pisteluvusta, jonka mukaisina nämä rahamäärät on määritelty laissa. Maksettavat etuudet tarkistetaan samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut etuutta määrättäessä voimassa olleesta pisteluvusta. Kansaneläkeindeksin pisteluku määritetään vuosittain lokakuussa Kelassa. Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,168.

Kansaneläkkeisiin, perhe-eläkkeisiin ja kansaneläkkeen lapsikorotukseen tehdään indeksitarkistus tammikuun alussa. Kansaneläkelain lisäksi eräisiin muihin etuuslakeihin on otettu erikseen säännös siitä, että laissa olevia rahamääriä tarkistetaan siten kuin KE- indeksilaissa säädetään tai että etuuden määrä määräytyy kansaneläkkeen määrän perusteella. Esimerkiksi takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) mukainen takuueläke, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) mukaiset vammaisetuudet, rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukainen rintamalisä ja ylimääräinen rintamalisä sekä ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukainen rintamalisä tarkistetaan kansaneläkeindeksin muutosta vastaavasti.

Työttömyysturvaan kuuluvia etuuksia tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella. Kansaneläkeindeksin muutosten perusteella tehdään indeksitarkistus työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen peruspäivärahan, muutosturvalisän sekä työmarkkinatuen ja lapsikorotuksen määrään. Peruspäivärahan suuruus vaikuttaa osittain myös ansiopäivärahaan. Julkisesta työvoimaja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukainen starttiraha sekä vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen suuruus on sidottu työttömyyspäivärahan määrään. Kansaneläkkeen määrään sidottuja etuuksia ovat sotilasavustuslain (781/1993) mukainen sotilasavustuksen perusavustus ja toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukainen toimeentulotuen perusosa. Niiden määrää tarkistetaan kansaneläkeindeksin muutosta vastaavasti samoin kuin maatalousyrittäjien sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) mukaista sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosaa sekä maatalousyrittäjän luopumistuesta annetun lain (1293/1994) ja maatalouden harjoittamisesta luopumisen tukemisesta annetun lain (612/2006) mukaista luopumistuen täydennysosaa.

Sairausvakuutuslain (1224/2004) mukaisen lääkekorvauksen vuotuisen omavastuun määrä on sidottu kansaneläkeindeksiin samoin kuin sairauspäivärahan vähimmäismäärä, vanhempainpäivärahojen vähimmäismäärä ja erityishoitorahan vähimmäismäärä. Myös Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukainen ammatillisessa koulutuksessa olevan kuntoutujan työtulojen yhteensovituksessa sovellettava tuloraja on sidottu kansaneläkeindeksiin ja kuntoutusrahan vähimmäismäärä on kansaneläkeindeksiin sidotun sairauspäivärahan vähimmäismäärän suuruinen. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työhönpaluun edistämisestä annetun lain (738/2009) mukaiset ansaintarajan rahamäärät on myös sidottu kansaneläkeindeksiin. Kansaneläkeindeksi vaikuttaa myös eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) sekä yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien määräytymisperusteisiin.

HE 149/2016 vp

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) mukaiset kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä sekä osittainen hoitoraha ja joustava hoitoraha on sidottu kansaneläkeindeksiin.

Oikeusministeriö tarkistaa asetuksella vuosittain ulosottokaudessa (705/2007) säädetyn ulosotossa sovellettavan velallisen suojaosuuden määrän sekä yksityishenkilön velkajärjestelystä annetussa laissa (57/1993) tarkoitettua velallisen lisäsuoritusvelvollisuuden perusteena olevan rahamäärän siten kuin KE-indeksilaissa säädetään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisen maksukaton rahamäärää sekä omaishoitajan vapaan ajalta annettavia palveluja koskevaa maksun enimmäismäärää tarkistetaan joka toinen vuosi kansaneläkeindeksin muutoksen mukaisesti. Vastaavalla tavalla tarkistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetussa asetuksessa (912/1992) olevia rahamääriä.

Toimeentulotukilaissa tarkoitettua toimeentulotuen perusosa kattaa lain 7 a §:ssä mainitut tavanomaiset ja välttämättömään toimeentuloon liittyvät menot. Toimeentulotuesta annetun lain 9 §:ssä on säädetty yksin asuvan aikuisen henkilön ja yksinhuoltajan perusosan määrästä kuukautta kohden. Muiden kotitalouteen kuuluvien henkilöiden ja alaikäisten lasten perusosat on vahvistettu prosentteina aikuisen henkilön perusosasta.

Toimeentulotuen perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Laissa vahvistettu toimeentulotuen perusosan määrä 448,89 euroa kuukaudessa vastaa sitä kansaneläkeindeksin pistelukua, jonka mukaan vuoden 2011 tammikuussa maksettavina olleiden kansaneläkkeiden suuruus on laskettu. Toimeentulotuen perusosan määrää tarkistetaan kunkin vuoden alussa samassa suhteessa kuin kansaneläkeindeksin pisteluku on muuttunut siitä kansaneläkeindeksin pisteluvusta, jonka mukaisena toimeentulotuen perusosa on määritelty laissa. Vuonna 2016 yksin asuvan aikuisen toimeentulotuen kansaneläkeindeksillä tarkistettu perusosan määrä on 485,50 euroa.

2 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Hallitus on julkisen talouden suunnitelmassaan päättänyt, että KEL- ja KHI-sidonnaisten etuuksien indeksikorotukset jätetään tekemättä vuosina 2017—2019. Tämän lisäksi julkisen talouden suunnitelman mukaan vuonna 2017 tehdään 0,85 prosentin tasasuuruinen vähennys kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin, koska indeksikorotusten jäädyttämisillä saavutettavan säästön arvio on alentunut hallitusohjelman aikaisista vaikutusarvioista aiempaa matalampien hintaennusteiden takia.

Edellä mainittujen päätösten mukainen kansaneläkeindeksin tarkistus toteutettaisiin alentamalla vuoden 2017 alusta voimaan tulevaa kansaneläkeindeksin pistelukua 1,26 prosenttia vuoden 2016 pisteluvusta vuoden 2017 ajan voimassa olevalla lailla.

Ehdotettua lakia sovellettaisiin kaikkiin kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin. Lakia sovellettaisiin myös kansaneläkkeen määrään muulla tavoin sidottuihin etuuksiin, joita ovat muun muassa takuueläke, vammaisetuudet, rintamalisät, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki ja lapsikorotus sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukainen vähimmäismäärä. Esitys koskisi myös kansaneläkeindeksiin sidottuja vuosittain indekseillä tarkistettavia etuuksien määräytymisperusteita sekä rahamääriä, kuten lääkekorvausten vuotuisen omavastuun rajaa.

Ehdotettu muutos koskisi myös toimeentulotuen perusosaa. Julkisen talouden suunnitelman mukaan 0,85 prosentin suuruinen tasasuuruinen vähennys ei kuitenkaan koske toimeentulotukea. Toimeentulotuen laissa säädettyä perusosan tasoa ehdotetaan tämän vuoksi korotettavaksi vuonna 2017. Toimeentulotuen perusosaan erikseen tehtävä määrän korotus toteuttaisi, ehdotettu indeksin tarkistus huomioiden, 0,4 prosentin korotuksen toimeentulotuen perusosaan. Perusosan korotus toteutuisi näin ollen tosiasiallisesti täysimääräisesti myös vuonna 2017. Ehdotuksen mukaan yksin asuvan aikuisen laissa säädetty perusosa nousisi 448,89 eurosta 454,72 euroon. Muutoksen toteuttaminen toimeentulotuen perusosan osalta laissa säädettyä perusosan määrää korottamalla on tarpeen, jotta kansaneläkeindeksin tarkistaminen olisi myös jatkossa mahdollista yhtä kansaneläkeindeksin pistelukua käyttämällä. Vuonna 2017 indeksillä tarkistettu perusosan määrä olisi 487,59 euroa.

Niissä laeissa, joiden mukaisia etuuksia on sidottu kansaneläkeindeksiin, on viittaussäännös kansaneläkeindeksiä koskevaan erilliseen lakiin. Muutokset toteutettaisiin siten, että vuodelle 2017 ehdotettu indeksitarkistus toteutettaisiin toimeenpanossa vakiintuneen menettelyn mukaisesti. Sikäli kuin muualla laissa tai asetuksessa on viittauksia kansaneläkeindeksin pistelukua koskien nykyiseen kansaneläkeindeksistä annettuun lakiin, näiden viittausten katsottaisiin vuonna 2017 koskevan tämän esityksen mukaista vuotta 2017 koskevaa lakia. Kansaneläkeindeksin määräytymisperusteet, eläkeindeksiin sidottujen eläkkeiden, muiden etuuksien, rahamäärien ja etuuksien määräytymisperusteiden tarkistamismenettely sekä indeksin laskemistekniikka säilyisivät muutoin sisällöllisesti ennallaan.

Ehdotettua vuoden 2017 muutosta ei ole tarkoitus kompensoida myöhemmin vaan muutos on tarkoitettu pysyväksi. Takuu-eläkettä on kuitenkin tarkoitus erikseen korottaa vuoden 2018 alusta lukien.

Eläkkeensaajan asumistuen, yleisen asumistuen sekä lapsilisien osalta tähän muutokseen liittyvistä määrärahojen muutoksista annetaan erilliset hallituksen esitykset.

Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,168. Kansaneläkeindeksin pysyvää muutosta varten tulisi kansaneläkeindeksin määrittämisessä käytettävä ja laissa oleva jakaja 1,168 muuttua arvoon 1,1824. Tämä kansaneläkeindeksistä annetun lain muuttamista koskeva kohta tulisi voimaan vuoden 2018 alusta lukien.

3 Esityksen vaikutukset

Ehdotetun muutoksen mukaan kansaneläkeindeksin pistelukua alennettaisiin pysyvän lainsäädännön mukaisesta tasosta vuonna 2017. Tällöin myös indeksiin sidotut etuudet ja muut rahamäärät laskisivat indeksin tarkistusta vastaavasti.

Pysyvän lainsäädännön mukaan kansaneläkeindeksiin sidottuja eläkkeitä ja muita etuuksia olisi pitänyt korottaa vuonna 2017 arviolta 0,4 prosenttia. Ehdotuksen arvioidaan vähentävän pysyvän lainsäädännön mukaiseen korotukseen verrattuna vuonna 2017 eläke- ja muita etuusmenoja yhteensä 73,0 miljoonaa euroa. Poikkeuksellisen indeksitarkistuksen nettomääräinen vaikutus julkiseen talouteen on kuitenkin edellä selostettua suurempi. Näin siksi että vaikka ehdotus pienentää veronalaisten eläke- ja etuustulojen verotuloja noin 18 milj. eurolla, ehdotus vaikuttaa myös eläketulovähennykseen, mikä osaltaan kasvattaa verotuloja. Kokonaisuutena arvioiden verotulot kasvavat noin 30 miljoonalla eurolla.

HE 149/2016 vp

Ehdotuksella on vaikutusta kuntatalouteen verotulojen kasvun lisäksi kuntien rahoittamien työmarkkinatukimenojen ja lastenhoidon tukien kautta, joiden arvioidaan alenevan 9,7 milj. euroa.

Valtion rahoittamat kansaneläkemenot alenisivat vuonna 2017 ehdotuksen johdosta 27,5 miljoonaa euroa, takuueläkemenot 2,5 miljoonaa euroa, Kelan perhe-eläkkeet ja lapsikorotukset 0,4 miljoonaa euroa, vammaisetuudet 7,8 miljoonaa euroa, työttömyysturvamenot 35,4 miljoonaa euroa ja sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahat 1,8 miljoonaa euroa. Muut valtion rahoittamat etuudet (sotilasavustukset, luopumistuet, starttirahat ja rintamalisät) alenisivat 0,5 miljoonaa euroa. Lääkkeiden lisäkorvausrajan alentuessa, lääkekorvausten arvioidaan vastaavasti lisääntyvän 1,5 miljoonaa euroa.

Ehdotettu indeksin alennus laskisi työmarkkinatuen peruspäivärahaa kuukausitasolla 6,02 euroa vuonna 2017. Erotus pysyvän lainsäädännön mukaiseen indeksikorotukseen olisi peruspäivärahan osalta arviolta 9,03 euroa. Kansaneläkkeen osalta alennus olisi 5,45 euroa kuukaudessa ja erotus pysyvän lainsäädännön mukaiseen indeksikorotukseen 8,17 euroa.

Ehdotuksen mukainen vuoden 2017 indeksin alentaminen olisi myös vuoden 2018 kansaneläkeindeksin korotuksen laskennan pohjana ja alennettu indeksikorotus jäisi siten pysyvästi voimaan. Perusturvaetuudet, toimeentulotuen perusosaa lukuun ottamatta, tulisivat näin ollen jatkossakin olemaan nykyisen pysyvän lainsäädännön tasoon verrattuna alemmalla tasolla.

Ehdotetut korotukset toteutettaisiin normaalin indeksitarkistuksen yhteydessä, joten niistä ei aiheutuisi ylimääräisiä toimeenpanokustannuksia viranomaisissa.

Toimeentulotuen perusosan korotus toteutuisi ehdotetun indeksin alentamisen ja toimeentulotuen perusosan määrää koskevan korotuksen yhteisvaikutuksesta 0,4 prosentin suuruisena vuonna 2017.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu sosiaali- ja terveysministeriössä. Valmisteluun ovat osallistuneet myös valtiovarainministeriö sekä Kansaneläkelaitos.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista

1 §. Pykälässä säädettäisiin vuonna 2017 käytettävästä kansaneläkeindeksin pisteluvusta. Pykälässä mainittua pistelukua sovellettaisiin kansaneläkeindeksin määräytymisen ja antamisen osalta vuonna 2017 kansaneläkeindeksistä annetun lain sijaan. Kansaneläkeindeksin soveltamisessa noudatettaisiin muutoin, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa säädetään. Indeksien alennus toteutettaisiin muuttamalla pisteluvuksi 1617, joka on lähin pisteluku joka toteuttaa tavoitellun alennuksen. Käytännössä alennus toteutuu 0,86 prosentin suuruisena.

2 §. Laki tulisi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Vuoden 2017 osalta kansaneläkeindeksin pisteluvusta säädettäisiin tässä laissa nykyisen kansaneläkeindeksistä annetun lain sijaan.

Sikäli kuin muualla laissa tai asetuksessa on viittauksia nykyiseen kansaneläkeindeksistä annettuun lakiin, voimaantulosäännöksessä mainittaisiin, että kansaneläkeindeksin pisteluvun suuruuden osalta viittausten katsottaisiin vuonna 2017 koskevan tätä lakia.

1.2 Laki kansaneläkeindeksistä

2 §. Pykälässä säädetään kansaneläkeindeksin laskemisesta. Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo tässä pykälässä ilmoitetulla luvulla. Tulevien vuosien indeksikorotusta varten tulisi kansaneläkeindeksin määrittämisessä käytettävä ja laissa oleva jakaja 1,168 muuttua jakajaksi 1,1824. Laskemistapaa ei ehdoteta muutoin muutettavaksi. Muutos ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

1.3 Laki toimeentulotuesta

9 §. Pykälässä säädetään toimeentulotuen perusosan suuruudesta. Ehdotuksen mukaan vuoden 2016 mukaista perusosan määrää korotettaisiin vuoden 2017 alusta, jotta korotus vastaisi yhdessä ehdotetun indeksin alentumisen kanssa suuruudeltaan voimassa olevan kansaneläkeindeksistä annetun lain mukaista 0,4 prosentin indeksikorotusta. Muutoksen myötä vuotta 2017 seuraavat indeksikorotukset voitaisiin tehdä myös toimeentulotuen perusosan osalta normaalia indeksikorotusmenettelyä noudattaen.

2 Voimaantulo

Laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista sekä toimeentulotukilain 9 §:n muutos ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Kansaneläkeindeksistä annettua lakia koskeva 2 §:n muutos ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2018.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Ehdotetun muutoksen vaikutuksia on arvioitu suhteessa omaisuuden suojaan koskevaan perustuslain 15 §:ään. Ehdotettu muutos koskee eläkejärjestelmässä rahamäärien korottamiseen käytettävää kansaneläkeindeksiä. Ehdotetuilla muutoksilla on edellä kuvatulla tavalla vaikutusta

HE 149/2016 vp

tuksia kansan- ja takueläkkeiden sekä eräiden muiden etuuksien ja rahamäärien suuruuksiin, joten muutosten perustuslaillista arviointia on pidetty tarpeellisena.

Perustuslain omaisuuden suojaa koskeva pykälä on itsessään yleisluonteinen, joten arviointi perustuu valtaosin perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön. Ansioperusteiset työeläkkeet on perustuslakivaliokunnan soveltamiskäytännön perusteella katsottu omaisuuden suojan piiriin kuuluviksi (mm. PeVL 4/1994, 13/1995 sekä 22/1995). Lähtökohtana on ollut, että omaisuuden suojan piiriin kuuluvan eläkkeen tulee olla ansaittua. Eläke, tai sellainen osa eläkkeestä, joka perustuu muuhun kuin ansaintaperiaatteeseen, ei kuulu samalla tavalla omaisuuden suojan piiriin. Esimerkiksi kansaneläkettä ei ole pidetty ansaittuna eläkkeenä eikä se erääntymättömiltä osiltaan kuulu omaisuuden suojan piiriin (PeVL 12/1995 vp). Sosiaalisille avustuksille on annettu omaisuuden suojaa silloin, kun ne ovat langenneet maksettaviksi (PeVL 5/1950 vp).

Perustuslakivaliokunta on useissa kannanotoissaan hyväksynyt sen, että indeksimuutoksista voidaan säätää tavallisella lailla (vrt. PeVL 1/1975 II vp, 9/1991 sekä 22/1995). Perustuslainmukaisuutta harkitessaan perustuslakivaliokunta on nostanut esiin merkittävänä asiana sen, että indeksimuutos ei vaikuta jo erääntyneisiin eläke-eriin. Lisäksi perustuslakivaliokunta on antanut aiemmissa lausunnoissaan merkitystä sille, että muutos ei ole johtanut eläkkeiden määrien alenemiseen sekä sille, että muutos on johtanut joka tapauksessa perusturvaetuuksien määrien korottamiseen. Perustuslainmukaisuutta arvioitaessa merkitystä on ollut myös sillä, että muutos on johtunut oleellisesti vallitsevasta taloudellisesta tilanteesta (PeVL 10/1994 vp sekä 34/1996) ja sillä, että muutos on ollut vähäinen (PeVL 13/1995 vp). Perustuslakivaliokunnan tulkintojen mukaan omaisuuden suojaa saa ansaituksi katsottu konkreettinen taloudellinen etu, ei tiettyinä aikana voimassa oleva eläkejärjestelmä (PeVL 4/1994 sekä 13/1995 vp).

Ehdotetut muutokset noudattavat pääpiirteissään perustuslakivaliokunnan aiempia kannanottoja. Ehdotetuilla muutoksilla ei olisi merkittäviä vaikutuksia eläkkeiden tai muiden toimeentuloa turvaavien etuuksien tasoon. Toimeentulotuen perusosaa, jolla turvataan perustuslain 19 §:n tarkoittamaa oikeutta välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon, ehdotetaan muutoksessa korotettavaksi. Ehdotettuja muutoksia voidaan pitää omaisuuden suojan näkökulmasta kokonaisuutena arvioiden kohtuullisina. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole taannehtivia vaikutuksia.

Edellä esitetyn perusteella katsotaan, että esityksessä ehdotetut lait voidaan käsitellä tavallisena lakina perustuslain 72 §:n mukaisessa järjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien vuoden 2017 indeksitarkistuksista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sen estämättä, mitä kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään, kansaneläkeindeksin pisteluku on 1617 vuonna 2017.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Jos muualla laissa tai asetuksessa viitataan kansaneläkeindeksistä annettuun lakiin, kansaneläkeindeksin pisteluvun suuruuden osalta viittausten katsotaan vuonna 2017 koskevan tätä lakia.

2.

Laki

kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 869/2014, seuraavasti:

2 §

Kansaneläkeindeksin laskeminen

Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,1824. Sekä keskiarvo että osamäärä pyöristetään erikseen lähimpään kokonaislukuun.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 ____.

3.

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 9 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena
kuin se on laissa 1517/2015, seuraavasti:

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti on:
1) yksin asuvalla henkilöllä 454,72 euroa;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 _____.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila

2.

Laki

kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kansaneläkeindeksistä annetun lain (456/2001) 2 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 869/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Kansaneläkeindeksin laskeminen

Kansaneläkeindeksin laskeminen

Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,168. Sekä keskiarvo että osamäärä pyöristetään erikseen lähimpään kokonaislukuun.

Kansaneläkeindeksin pisteluku lasketaan jakamalla edellisen vuoden kolmannen neljänneksen kuukausien elinkustannusindeksin pistelukujen keskiarvo luvulla 1,1824. Sekä keskiarvo että osamäärä pyöristetään erikseen lähimpään kokonaislukuun.

Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

3.

Laki

toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) 9 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena
kuin se on laissa 1517/2015, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti
on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 448,89 euroa;

Ehdotus

9 §

Perusosan suuruus

Toimeentulotuen perusosa kuukautta kohti
on:

1) yksin asuvalla henkilöllä 454,72 euroa;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
ta 20 .